

Przypadki zwolnienia psychologa z zachowania poufności zostały ściśle określone w ustawie o zawodzie psychologa. Psycholog nie będzie zobowiązany do zachowania tajemnicy zawodowej tylko, jeżeli poważnie zagrożone jest życie klienta lub innych osób, albo gdy stanowią tak przepisy innych ustaw.

TAJEMNICA ZAWODOWA PSYCHOLOGA

Katarzyna Syroka-Marczewska
Prawnik

Uwagi ogólne

Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej wynikać może przede wszystkim z przepisów prawa. Konstytucja w art. 49 stanowi, że „zapewnia się wolność i ochronę tajemnicy komunikowania się. Ich ograniczenie może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony”. Uzupełnieniem powyższej normy jest treść art. 51 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym, nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby. Jak wiadomo, ustawodawca nie reguluje prawnie zasad wykonywania wszystkich funkcjonujących w życiu społecznym zawodów, wydaje się zatem, że jeśli decyduje się na taki krok, jest to wyrazem szczególnej troski o należyte spełnianie wiążących się z danym zawodem obowiązków¹. Dotyczy to w szczególności zawodu psychologa, który zgodnie z **art. 14 ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów**² (dalej: ustawa o zawodzie psychologa) **ma obowiązek zachowania w tajemnicy informacji związanych z klientem, uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu.**

Osoby, które sięgają po narkotyki, wkraczają na niebezpieczną ścieżkę, która rozpoczynając się okazjonalnym używaniem narkotyku, może się zakończyć uzależnieniem³, niosącym ze sobą poważne konsekwencje zdrowotne, społeczne, zawodowe, a także problemy z prawem (nie tylko z powodu faktu, że w świetle polskiego prawa nieuprawnione posiadanie każdej ilości narkotyku lub substancji psychotropowej⁴ jest przestępstwem, ale też i dlatego, że potrzeba zdobycia środków na narkotyki popycha wielu ludzi do popełniania czynów zabronionych)⁵. Uzależnienie może także wymagać pracy terapeutycznej, która może być terapią finansowaną ze środków publicznych albo prywatnie przez osobę uzależnioną. Zgodnie z rozporządzeniem ministra zdrowia w sprawie określenia wykazu specjalności lekarskich oraz zawodów niemedycznych uprawniających do prowadzenia leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych⁶ lekarz psychiatra, psychiatra dzieci i młodzieży oraz lekarz medycyny rodzinnej ma prawo leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych.

Z kolei jedynie psycholog oraz pedagog posiadają uprawnienia do prowadzenia rehabilitacji osób uzależnionych. Jeżeli terapia jest prowadzona przez lekarza psychiatrę, wówczas będą miały zastosowanie przepisy ustawy o zawodzie lekarza i lekarza dentystry⁷ (art. 40⁸) oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego⁹ (art. 50 i n.)¹⁰. Osoba uzależniona może jednak odpłatnie i na własny koszt korzystać z pomocy psychoterapeuty, którego znalazła w internecie albo został jej polecony przez rodzinę lub przyjaciół, znajomych. W tym miejscu należy podkreślić, że **nie każdy psychoterapeuta jest psychologiem**. Psychoterapeutami mogą być osoby, które ukończyły studia wyższe (niekoniecznie studia psychologiczne) i odbyły odpowiednie szkolenie z zakresu psychoterapii¹¹. Oznacza to, że żaden akt prawny nie reguluje aktualnie tajemnicy zawodowej psychoterapeuty. Tajemnica zawodowa znajduje odzwierciedlenie w kodeksach etycznych poszczególnych towarzystw psychoterapii lub odpowiednich stowarzyszeń, które nie mają jednak rangi ustawowej. Nadzór merytoryczny sprawuje Polska Rada Psychoterapii¹², której celem od dwunastu lat jest dbanie o wysokie standardy kształcenia psychoterapeutów i prowadzenie psychoterapii w Polsce.

Zawód psychologa

Wykonywanie zawodu psychologa polega na świadczeniu usług psychologicznych, a w szczególności na diagnozie psychologicznej, opiniowaniu, orzekaniu, psychoterapii oraz udzielaniu pomocy psychologicznej. Zgodnie z powyżej wskazaną ustawą psychologowie tworzą samorząd zawodowy, a osoby wykonujące zawód psychologa i psychologowie-stażyci stają się członkami samorządu psychologów z mocy prawa. Aby uzyskać prawo do wykonywania zawodu psychologa obligatoryjnie należy dokonać wpisu na listę psychologów odpowiedniej Regionalnej Izby Psychologów. Warto zaznaczyć, że wpis poprzedza konieczność spełnienia łącznie szeregu wymogów, przykładowo odbycia podyplomowego stażu zawodowego, pod merytorycznym nadzorem psychologa posiadającego prawo wykonywania zawodu, które mają za zadanie weryfikować kwalifikacje i przeprowadzić swego

rodzaju selekcję osób ubiegających się o otrzymanie prawa do wykonywania zawodu psychologa¹³. Dopiero od tego momentu, zgodnie z ustawą, psycholog ma prawo świadczyć usługi psychologiczne. Psycholog każdorazowo powinien poinformować klienta o celu postępowania, jego przebiegu, wynikach i sposobie ich udostępniania oraz powinien uzyskać akceptację planowanych czynności.

Jak już wspomniano, psycholog ma obowiązek zachowania w tajemnicy informacji związanych z klientem, uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu (art. 14 ustawy o zawodzie psychologa). „Przy tak szeroko ujętym zakresie obowiązywania tajemnicy psychologa objęte nią będą nie tylko wiadomości związane ze stanem zdrowia psychicznego klienta, lecz także wszelkie inne informacje dotyczące klienta uzyskane przez psychologa w związku z wykonywanym zawodem, w tym informacje związane z życiem rodzinnym czy stanem majątkowym klienta. W szczególności należy zaś uznać, że **tajemnicą objęta jest sama informacja o fakcie korzystania z usług psychologa**. Co więcej, zakres tajemnicy zawodowej psychologa rozciąga się na wszelkiego rodzaju informacje o kliencie, o których psycholog dowiedział się w związku z prowadzoną działalnością psychologiczną, bez względu na sposób ich uzyskania lub formę utrwalenia. Tajemnicą psychologa objęte będą więc zarówno informacje uzyskane bezpośrednio od klienta, jak również od innych osób, bez względu na rodzaj nośnika, na jakim zostały one utrwalone, tj. w formie protokołu, nagrania dźwiękowego lub obrazu czy też notatki sporządzonej przez psychologa podczas świadczenia usług psychologicznych. Tajemnica zawodowa psychologa obejmuje informacje uzyskane nie tylko od klienta, ale także od osób trzecich. Wystarczającą przesłanką dla zaistnienia obowiązku przestrzegania tajemnicy zawodowej jest stwierdzenie związku pomiędzy wykonywanym zawodem a uzyskaniem określonych informacji¹⁴. Nie jest też istotne, czy psycholog powziął wiadomości zgodnie z wolą klienta, czy wbrew jego woli¹⁵. Co prawda, przytoczone powyżej tezy z orzecnictwa sądów powszechnych odnoszą się do tajemnicy radcy prawnego, jednakże ze względu na podobieństwo regulacji ustawowej oraz charakteru obu zawodów nie ma przeszkód, aby uznać, że tezy zawarte w orzeczeniach Sądu Najwyższego dotyczą również tajemnicy zawodowej psychologa. Należy także pamiętać, że obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej psychologa jest nieograniczony w czasie, co oznacza, że wiąże on psychologa, choćby ten zaprzestał wykonywania zawodu, został pozbawiony prawa jego wykonywania, a nawet po śmierci klienta¹⁶.

Szczególnym rodzajem tajemnicy zawodowej psychologa jest wynikający z art. 50 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego obowiązek zachowania w tajemnicy wszystkiego, o czym psycholog poweźmie wiadomość w związku z wykonywaniem

czynności przewidzianych w ww. ustawie. Ten rodzaj tajemnicy ma charakter bezwzględny, co oznacza, że nie ma możliwości zwolnienia z niej nawet przez prokuratora czy sąd. W orzecznictwie uznaje się, że tajemnicą określoną w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego objęte są wszystkie osoby, które działały dla ochrony zdrowia psychicznego. Tajemnica ta obejmuje zatem również przedstawicieli innych zawodów niż lekarz psychiatra. W konsekwencji **psycholog wykonujący czynności wynikające z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego będzie zobowiązany do zachowania w tajemnicy wszystkiego, o czym poweźmie wiadomość w związku z wykonywaniem tych czynności**¹⁷. Wskazać należy, że obowiązek zachowania tajemnicy odnosi się względem wszystkich osób poddanych badaniom i leczeniu w jej trybie, a nie tylko do tych, u których stwierdzono zaburzenia psychiczne¹⁸.

W kodeksach etycznych także zawarto obowiązek przestrzegania tajemnicy zawodowej. Jeżeli pacjent/klient ma mieć zaufanie do terapeuty i bez obaw mówić o trudnościach, to musi mieć głębokie przekonanie, że to, co mówi i robi, pozostanie w gabinecie i nie zostanie przekazane innym osobom¹⁹.

Okoliczności, w których kontakt z psychologiem nie ma dobrowolnego charakteru, nie zwalniają psychologa z poszanowania praw i godności bezpośredniego odbiorcy. Może dotyczyć to przymusowego leczenia psychiatrycznego oraz terapii małoletniej osoby uzależnionej. Wówczas zgodę na udział w terapii wyrażają rodzice dziecka. Nie oznacza to jednak przyzwolenia na przekazywanie dokładnej relacji z terapii. Psycholog powinien **skupić się jedynie na ogólnych wskazówkach i zaleceniach, jednocześnie informując dziecko o zamiarze rozmowy z rodzicami**. Prawidłowy proces terapeutyczny wymaga, aby pacjent czuł się bezpiecznie w relacji z terapeutą. Psycholog w swoich działaniach zawodowych powinien zachować bezstronność i obiektywność. Ponadto powinien być uważny na sytuację konfliktu ról i konfliktu interesów. Jednocześnie wskazane jest, aby unikał podtrzymywania nierealistycznych oczekiwań i dostarczał tym samym pacjentowi zgodnych z prawdą i wyczerpujących informacji, aby ten mógł w sposób świadomy podjąć decyzję w zakresie skorzystania z jego usług. W sytuacjach, w których psycholog nie jest w stanie zachować bezstronności, powinien zakończyć współpracę z daną osobą.

Zwolnienie psychologa z tajemnicy zawodowej

Przypadki zwolnienia psychologa z zachowania poufności zostały ściśle określone w ustawie o zawodzie psychologa. **Psycholog nie będzie zobowiązany do zachowania tajemnicy zawodowej tylko,**

jeżeli poważnie zagrożone jest życie klienta lub innych osób, albo gdy stanowią tak przepisy innych ustaw. Podobną regulację zawierają zasady etyczne i zgodnie z treścią Kodeksu Etycznego Psychologa, który został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Delegatów Polskiego Towarzystwa Psychologicznego 2 grudnia 2018 roku, tajemnica zawodowa może zostać uchylona, jeśli istnieje poważne zagrożenie życia lub zdrowia osób, lub gdy tak stanowią przepisy prawa powszechnego. Tytułem przykładu ustawy, która przewiduje zwolnienie psychologa z poufności, jest ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie²⁰. Na jej podstawie, pomimo obowiązku zachowania informacji w tajemnicy, psycholog, który w związku z wykonywaniem swoich obowiązków zawodowych powziął podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie czy nadużyć względem dzieci, powinien niezwłocznie zawiadomić o tym policję lub prokuratora. Jednocześnie terapeuta powinien uczynić wszystko, co możliwe, aby pacjent otrzymał pomoc adekwatną do sytuacji, jak również zachęcić go do wzięcia pełnej odpowiedzialności za krzywdy, które wyrządził innym²¹.

Psychologa nie będzie obowiązywała tajemnica zawodowa także w przypadku zwolnienia go z obowiązku zachowania poufności przez prokuratora lub sąd. Zgodnie z art. 180 § 1 kodeksu postępowania karnego²² osoby obowiązane do zachowania tajemnicy zawodowej związanej z wykonywaniem zawodu mogą odmówić zeznań co do okoliczności, na które rozciąga się ten obowiązek, chyba że sąd lub prokurator zwolnią te osoby z obowiązku zachowania tajemnicy, jeżeli ustawy szczególne nie stanowią inaczej. Koniecznym argumentem do zwolnienia z tajemnicy zawodowej jest uznanie, że zeznania terapeuty objęte poufnością są niezbędne dla prawidłowego wyrokowania w sprawie. Warto w tym miejscu podkreślić, że policja nie ma uprawnień do zwolnienia psychologa z tajemnicy. Jeżeli organy ścigania zwracają się o udostępnienie informacji albo notatek z sesji dotyczących pacjenta, terapeuta nie ma obowiązku ich przekazywania. W procesie cywilnym na podstawie art. 261 § 2 kodeksu postępowania cywilnego²³ psycholog może odmówić odpowiedzi na zadane pytanie, jeżeli zeznanie miałoby być połączone z pogwałceniem istotnej tajemnicy zawodowej. W odróżnieniu od spraw karnych, kodeks postępowania cywilnego nie przewiduje możliwości zwolnienia psychologa z zachowania tajemnicy zawodowej przez jakikolwiek organ procesowy, co oznacza, że psycholog obowiązany jest odmówić odpowiedzi na zadane pytanie, jeżeli dotyczy ono okoliczności objętej tajemnicą zawodową psychologa. Analizując szereg przepisów dotyczących tajemnicy zawodowej, należy dojść do przekonania, że są one niejasne i nieprecyzyjne. Nie usprawiedliwia to jednak ich interpretacji w sposób niezgodny z interesem jednostki²⁴.

Co istotne, ustawa o zawodzie psychologa wśród przypadków zwolnienia psychologa z zachowania poufności nie wymienia sytuacji, w której tajemnica może zostać zniesiona na prośbę samego klienta. Oznacza to, że osoba, której świadczona jest pomoc psychologiczna, nie może zwolnić psychologa z obowiązku zachowania tajemnicy. Psycholog zaś nie może zeznawać w postępowaniu sądowym na okoliczność objętą tajemnicą zawodową bez zwolnienia go z tajemnicy przez właściwy organ, nawet na prośbę samego klienta²⁵.

W sytuacji, gdy do psychologa zwraca się prawnik, adwokat, radca prawny z pytaniem, czy dana osoba korzysta z jego pomocy albo z bardziej szczegółowymi pytaniami, terapeuta nie jest zobligowany do udzielenia jakiegokolwiek informacji w tym zakresie.

Odpowiedzialność psychologa za naruszenie tajemnicy zawodowej

W przypadku naruszenia zasad poufności członkowie samorządu psychologów podlegają **odpowiedzialności dyscyplinarnej**. Postępowanie nie może zostać wszczęte, jeżeli od chwili popełnienia czynu upłynęły 3 lata. Postępowanie dyscyplinarne toczy się przed Regionalną Komisją Dyscyplinarną. Regionalny Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej przed wniesieniem sprawy do Regionalnej Komisji Dyscyplinarnej przeprowadza postępowanie przygotowawcze polegające na zebraniu niezbędnych informacji od osób i instytucji. Niezależnie od wyników tego postępowania wniesienie sprawy następuje nie później niż w ciągu 90 dni od wpłynięcia wniosku.

Przepisy prawa przewidują kary dyscyplinarne, do których należy upomnienie, nagana z ostrzeżeniem, zawieszenie w prawie wykonywania zawodu na czas od 3 do 12 miesięcy oraz skreślenie z listy psychologów z pozbawieniem prawa wykonywania zawodu. W praktyce samorząd psychologów niestety nie funkcjonuje zbyt sprawnie i ta odpowiedzialność jest iluzoryczna. Może prowadzić to do sytuacji, w których osoby wykonują swoje czynności bez prawa do wykonywania zawodu, a prywatne praktyki są prowadzone przez magistrów psychologii bez żadnego doświadczenia. Świadomość pewnej bezkarności może mieć także negatywny wpływ na jakość świadczonych usług psychologicznych. Polskie Towarzystwo Psychologiczne zauważa te problemy i stale podejmuje rozmowy oraz wystosowuje pisma do ustawodawcy, na razie bez rezultatów. „Na tle powyższego rodzi się pytanie o to, w jaki sposób można dochodzić swoich praw do czasu, aż ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologa nabierze bardziej realnego charakteru. Oczywiście zawsze pozostają ogólne, sprawdzone przepisy kodeksu cywilnego²⁶. Odpowiedzialność psychologa na gruncie prawa cywilnego może

przybrać formę zarówno odpowiedzialności kontraktowej²⁷ – czyli takiej, która swoje źródło ma w niewykonaniu bądź nieprawidłowym wykonaniu umowy łączącej pacjenta i psychologa, jak i deliktowej²⁸ – z tzw. czynu zabronionego, w myśl ogólnej zasady, że kto ze swojej winy wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia²⁹.

W bardzo ograniczonym zakresie w grę może wchodzić odpowiedzialność karna psychologa, który popełnił przestępstwo. Wspomnianej odpowiedzialności podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia, o ile społeczna szkodliwość tego czynu jest wyższa niż znikoma³⁰, a sprawcy można przypisać bezprawność oraz winę. Przestępstwami, jakich dopuścić się może psycholog w trakcie swojej aktywności zawodowej, będą przede wszystkim np. narażenie człowieka na niebezpieczeństwo (art. 160 kk³¹), nieudzielenie pomocy (art. 162 kk) oraz spowodowanie ciężkiego, średniego albo lekkiego uszczerbku na zdrowiu (art. 156 kk i art. 157 kk). Trudno wyobrazić sobie jednak sytuację, w której naruszenie tajemnicy zawodowej przez terapeutę będzie wiązało się z popełnieniem przestępstw, o których mowa powyżej. W przypadku przekroczenia poufności, możemy rozważać odpowiedzialność psychologa z art. 233 kk, czyli składanie fałszywych zeznań poprzez mówienie nieprawdy lub zatajanie prawdy.

Uwagi końcowe

Przewidziane w aktach normatywnych obowiązki zachowania pewnych informacji w poufności stanowią realizację norm wynikających z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności zawartych w art. 30 (przyrodzona i niezbywalna godność człowieka), w art. 31 (ochrona prawna wolności człowieka), w art. 47 (prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym) i 51 (prawo do zachowania w tajemnicy informacji dotyczących swojej osoby)³². Tajemnica zawodowa jest jedną z immanentnych cech zawodów zaufania publicznego, a jej podstawowym zadaniem w przypadku psychologów jest przeprowadzenie nieskrępowanego procesu diagnostycznego i terapeutycznego.

Przypisy

- ¹ M. Rusinek, „Tajemnica zawodowa i jej ochrona w polskim procesie karnym”, Warszawa 2007, s. 44.
- ² Ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, Dz.U. 2001 nr 73 poz. 763 z zm.
- ³ Zgodnie z treścią art. 1 pkt. 29 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, Dz.U. 2005 Nr 179 poz. 1485 z późn. zm., uzależnienie od środków odurzających lub substancji psychotropowych to zespół zjawisk psychicznych lub somatycznych wynikających z działania środków odurzających lub substancji psychotropowych na organizm ludzki, charakteryzujący się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych

środków lub substancji w celu doznania ich wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem.

- ⁴ Zgodnie z treścią art. 1 pkt 25 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, substancją psychotropową jest każda substancje pochodzenia naturalnego lub syntetycznego, działająca na ośrodkowy układ nerwowy, określona w wykazie substancji psychotropowych stanowiącym załącznik nr 2 do ustawy.
- ⁵ Strona Ministerstwa Sprawiedliwości, <https://www.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/przeciwdzialanie-narkomanii/>, dostęp z dnia 02.12.2019 r.
- ⁶ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2000 r. w sprawie określenia wykazu specjalności lekarskich oraz zawodów niemedycznych uprawniających do prowadzenia leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych. Dz.U. 2000 Nr 70 poz. 830.
- ⁷ Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarz dentystry, Dz.U. 1997 Nr 28 poz. 152 z późn. zm.
- ⁸ Lekarz ma obowiązek zachowania w tajemnicy informacji związanych z pacjentem, a uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu. Przepisu nie stosuje się, gdy: 1) tak stanowią ustawy; 2) badanie lekarskie zostało przeprowadzone na żądanie uprawnionych, na podstawie odrębnych ustaw, organów i instytucji; wówczas lekarz jest obowiązany poinformować o stanie zdrowia pacjenta wyłącznie te organy i instytucje; 3) zachowanie tajemnicy może stanowić niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia pacjenta lub innych osób; 4) pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy wyraża zgodę na ujawnienie tajemnicy, po uprzednim poinformowaniu o niekorzystnych dla pacjenta skutkach jej ujawnienia; 5) zachodzi potrzeba przekazania niezbędnych informacji o pacjencie lekarzowi sądowemu; 6) zachodzi potrzeba przekazania niezbędnych informacji o pacjencie związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych innemu lekarzowi lub uprawnionym osobom uczestniczącym w udzielaniu tych świadczeń. Ujawnienie tajemnicy może nastąpić wyłącznie w niezbędnym zakresie. Warto zwrócić uwagę, że lekarz, z zastrzeżeniem sytuacji, o których mowa w pkt 1-5, jest związany tajemnicą również po śmierci pacjenta, chyba że zgodę na ujawnienie tajemnicy wyrazi osoba bliska w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, Dz.U. 2009 Nr 52 poz. 417 z późn. zm. Osoba bliska wyrażająca zgodę na ujawnienie tajemnicy może określić zakres jej ujawnienia. Zwolnienia z tajemnicy lekarskiej nie stosuje się, jeśli ujawnieniu tajemnicy sprzeciwi się inna osoba bliska. W przypadku sporu między osobami bliskimi zgodę na ujawnienie tajemnicy wyraża sąd, o którym mowa w art. 628 Kodeksu postępowania cywilnego w postępowaniu nieprocesowym na wniosek osoby bliskiej lub lekarza. Lekarz może wystąpić z wnioskiem do sądu także w przypadku uzasadnionych wątpliwości, czy osoba występująca o ujawnienie tajemnicy lub sprzeciwiająca się jej ujawnieniu jest osobą bliską. Sąd, wyrażając zgodę na ujawnienie tajemnicy, może określić zakres jej ujawnienia.
- ⁹ Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, Dz.U. 1994 Nr 111 poz. 535 z późn. zm.
- ¹⁰ Osoby wykonujące czynności wynikające z niniejszej ustawy są obowiązane do zachowania w tajemnicy wszystkiego, o czym powezmą wiadomość w związku z wykonywaniem tych czynności, stosownie do odrębnych przepisów. Obowiązek zachowania tajemnicy nie dotyczy: 1) lekarza sprawującego opiekę nad osobą z zaburzeniami psychicznymi; 2) właściwych organów administracji rządowej lub samorządowej co do okoliczności, których ujawnienie jest niezbędne do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej; 3) osób współuczestniczących w wykonywaniu czynności w ramach pomocy społecznej, w zakresie, w jakim to jest niezbędne; 4) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Policji, Żandarmerii Wojskowej, Straży Granicznej, Służby Więziennej, Służby Ochrony Państwa i ich upoważnionych pisemnie funkcjonariuszy lub żołnierzy w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania sprawdzającego na podstawie przepisów o ochronie informacji niejawnych; 5) policjanta, upoważnionego pisemnie przez kierownika jednostki organizacyjnej Policji, prowadzącego czynności operacyjno-rozpoznawcze w zakresie poszukiwań i identyfikacji osób. Warto w tym kontekście podkreślić, że w dokumentacji dotyczącej badań lub przebiegu leczenia osoby, wobec której podjęto czynności wynikające z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, nie utrwała się oświadczeń obejmujących przyznanie się do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary np. posiadanie lub zażywanie narkotyków. Zasadę tę stosuje się również do dokumentacji dotyczącej badań przeprowadzonych na żądanie uprawnionego organu. Ponadto nie wolno przesłuchiwać osób obowiązanych do zachowania tajemnicy, stosownie do przepisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, jako świadków na okoliczność wypowiedzi osoby, wobec której podjęto leczenie psychiatryczne, co do popełnienia przez nią czynu zabronionego pod groźbą kary.
- ¹¹ Psychoterapeutą jest absolwent specjalistycznego całonocnego podypłomowego szkolenia w psychoterapii, trwającego co najmniej 4 lata (standardy szkolenia określone zostały przez Polską Radę Psychoterapii – min.

- 1200 godz. szkolenia teoretycznego i praktycznego, zawierającego terapię własną, superwizję i staż kliniczny). Psychoterapeuta (również psychoterapeuta w trakcie szkolenia) może prowadzić psychoterapię z pacjentami o różnych diagnozach w formie psychoterapii indywidualnej, grupowej, małżeńskiej/par i rodzin. Warunkiem rozpoczęcia specjalistycznego podyplomowego szkolenia w psychoterapii jest posiadanie dyplomu magistra. Po uzyskaniu zaświadczenia potwierdzającego ukończenie całonocnego podyplomowego szkolenia w psychoterapii i spełnieniu dodatkowych wymogów, psychoterapeuta może ubiegać się o dokument zwany certyfikatem psychoterapeuty w stowarzyszeniu zawodowym, którego jest członkiem. Studia z zakresu medycyny, psychologii, jak również specjalizacja z psychiatrii, psychologii klinicznej nie przygotowują do prowadzenia psychoterapii. Odrębny zawód, inny niż zawód psychologa, psychologa klinicznego, lekarza psychiatry, specjalisty psychoterapii uzależnień, terapeuty środowiskowego, <https://prp.org.pl>, dostęp z dnia 02.12.2019 r.
- ¹² Organizacja zrzeszająca stowarzyszenia działające na terenie Polski, akredytujące lub prowadzące podyplomowe systematyczne i całościowe szkolenia w psychoterapii, oraz posiadające procedurę certyfikacyjną prowadzącą do uzyskania certyfikatu lub jego odpowiednika. Celem PRP jest dbanie o wysokie standardy kształcenia psychoterapeutów i prowadzenia psychoterapii w Polsce. Od ponad 12 lat PRP aktywnie uczestniczy w przygotowaniu i opiniowaniu rozwiązań legislacyjnych dotyczących zawodu psychoterapeuty, psychoterapii oraz zdrowia psychicznego, <https://prp.org.pl>, dostęp z dnia 02.12.2019 r.
- ¹³ <http://www.prawo.egospodarka.pl/132142,Martwe-przepisy-czyli-ustawa-o-zawodzie-psychologa,1,92,1.html>, dostęp z dnia 02.12.2019 r.
- ¹⁴ Postanowienie Sądu Najwyższego dnia 2 czerwca 2011 r., sygn. akt SDI 13/11.
- ¹⁵ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2012 r., sygn. akt SDI 32/12.
- ¹⁶ R. Minc, Opinia prawna nt. tajemnicy zawodowej psychologa z dnia 15.06.2017 r., <http://www.ptp.org.pl/modules.php?name=News&file=article&sid=713>, dostęp z dnia 02.12.2019 r.
- ¹⁷ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2005 r., sygn. akt I KZP 6/05.
- ¹⁸ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2008 r., sygn. akt V KK 230/07.
- ¹⁹ A. Fiutak, „Pomoc psychologiczna. Prawo i etyka w zawodach terapeuty i psychiatry”, Warszawa 2016.
- ²⁰ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz.U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.
- ²¹ A. Fiutak, „Pomoc psychologiczna. Prawo i etyka w zawodach terapeuty i psychiatry”, Warszawa 2016, s. 139.
- ²² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, Dz.U. 1997 Nr 89 poz. 555 z późn. zm.
- ²³ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. 1964 Nr 43 poz. 296 z późn. zm.
- ²⁴ K. Flaga-Gieruszyńska, „Instytucja tajemnicy w postępowaniu cywilnym”, Rejent nr 1(81), 1998 r.
- ²⁵ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2012 r., sygn. akt SDI 32/12.
- ²⁶ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, Dz.U. 1964 Nr 16 poz. 93 z późn. zm.
- ²⁷ Zgodnie z treścią art. 471 kodeksu cywilnego, dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.
- ²⁸ Zgodnie z treścią art. 415 kodeksu cywilnego, kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.
- ²⁹ <http://www.prawo.egospodarka.pl/132142,Martwe-przepisy-czyli-ustawa-o-zawodzie-psychologa,1,92,1.html>, dostęp z dnia 02.12.2019 r.
- ³⁰ Przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd bierze pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia.
- ³¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, Dz.U. 1997 Nr 88 poz. 553 z późn. zm.
- ³² Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2005 r., sygn. akt I KZP 6/05.